

Besztercze

Politikai, társadalmi, közmívelődési, közgazgatási és közgazdasági érdekeket képviselő hetilap.
Havi melléklet: „**TANÜGYI ÉRTESÍTŐ**” a „Besztercze-Naszód vármegyei általános tanító-egyesület” hivatalos közlönye.

A „Besztercze” és „Tanügyi Értesítő” együttes előfizetési ára helyben és vidékre: egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt — Hirdetéseket elfogad a kiadóhivatal. — A hirdetési díjak előre fizetendők.	Megjelenik minden csütörtökön.	Szerkesztőség eskiadóhivatal: Beszterczén, Alsókülváros 61.sz. a., hova minden a lap szellemi és anyagi részét illető közlemény és küldemény intézendő. — Csak bérmentes leveleket fogadunk el. — Kéziratok nem adatnak vissza.
--	--------------------------------	---

Elnöki megnyitó.
A „beszterczei magyar iparosok önképző és segélyző egyesülete” 1896. évi január hó 26-án tartott közgyűlésében elmondotta: *Balázs József* egyesületi elnök.

Tisztelt Közgyűlés! Midőn ezelőtt egy évvel az önök bizalma ez egyesület elnöki székebe elhivott, mély aggodalmak támadtak lelkemben egyfelől azért, vajjon az én csekély erőm és nagy mértékben igénybe vett időm elegendők lesznek-e arra, hogy az egyesületet azon irányban, melyben az ideig oly szép sikerrel haladtott tovább vezérelnem lehetséges legyen; másfelől azért, vajjon az én személyem nem fog-e sokkal inkább akadályul, mintsem ösztönzőül szolgálni arra, hogy az egyesületet célja felé haladásában a közérdeklődés fokozottabb mértékben kísérje. Távol legyen tőlem, hogy most egy évi elnöki működésem letelte után mindkét aggodalmammal szemben magamra nézve hízogó feleletet adjak, sőt saját működésemmek öszinte mérlegelése és bírálata arra ösztönöznek, hogy nyíltan bevalljam, hogy a mult év folytán elért sikerben az én nagyon is csekély és erőtelen közremunkálásomnak vajmi parányi része van. És ez igen természetes is. A vezér bárminő lelkesítő példával járjon is elől, törekvése hiában való, ha nincsen mögötte olyan tömören egyesült tábor, melynek minden egyes tagja külön-külön is tudatával bir azon célnak, mely felé haladniok kell. Az én vezérletemben egyedül ama célnak tisztább világításba helyezése volt a fő és ha sikerült azt ez egyesület minden tagja előtt teljesebb mértékben beláthatóvá tennem, ha sikerült ez úton a szélesebb körű érdeklődést

feléleszteni és azt mindvégig kellő erőben fenn tartani: megjutalmazva érzem magam az egyesület fejlődésében, anyagi és elkölcsi előhaladásában.

Tisztelt közgyűlés! Ez egyesület, mely fennállásának már VIII-ik évét betöltötte, be kell vallanunk, hogy még mindig a kezdet nehézségeivel küzd, még nagyon is távol áll attól, hogy teljes erővel léphessen azon célok szolgálatába, melyek czimében és alapszabályaiban foglaltatnak benne. Az eddig kifejtett munkásság, jóakaratu törekvés mind csak arra valók voltak, hogy homokszemeket gyűjtsünk egybe, melyekből egy szerencsésebb időszakban az utánunk következő megkezdheessék fölépítését annak az épületnek, melynek ez idő szerint a mi lelkeinkben csak eszméje, csak terve él.

Egyik igen nagy akadály, mely miatt előhaladásunk nem érhetne és érheti el a kellő gyorsaságot, az, hogy kevesen vagyunk és a kik vagyunk is olyan csoportját képezzük társadalmunknak, mint a víz hulláma, mely ha folytonosan egyenlő tömeget tüntet is föl, de perczenként változik. Innen van az, hogy egyesületünk tagjait még ma sem hatja át az a czéltudatosság, az a melegebb, lelkesültebb érdeklődés, mely általánosan tapasztalható ott, hol a tagok munkássága az állandóság jellegét évekre kihatólag hordja magán. Tagjaink túlnyomó része hazánk különböző, egymástól a legnagyobb távol által elválasztott részeiből seregelenk össze s alig töltve városunkban egy pár hónapot, olykor ennyit se, ismét tovább mennek, miáltal folytonos változásnak, folytonos ingadozásnak van kitéve egyesületünk s mi miatt az erők fejlesztése, ugyanazon erők

munkásságának állandósítása egyesületünkre nézve mindig csak eszmény marad.

Egy másik akadály előhaladásunknak a kötelességérzet hiánya tagjaink egy bizonyos részében, kiknél amint a tapasztalat igazolja a jogérzet ép oly, vagy talán sokkal nagyobb mértékben megvan, mint a mily alsó fokot mutat bennök a kötelességérzet. Jogot gyakorolni pedig kötelesség teljesítés nélkül, annyira visszás állapot, hogy azt e helyről megróvás nélkül, egyesületünk jövője érdekében nem hagyhatom. A tapasztalat azt igazolja ugyanis, hogy egyesületünk szórakoztató eszközeit azok veszik igénybe legnagyobb mértékben, a kik tagdíjakat vagy nagyon késlekedve, vagy egyáltalán nem fizetik. Egyesületet pedig fenntartani az anyagi alap biztosítása nélkül, ha még oly szép cél szolgálatában áll is az, lehetetlen.

A felhozott két akadály olyan természetű, a melyekre ha komoly figyelemmel nem vagyunk, egyesületünk jövőjét veszélyeztetjük igen könnyen. Az első alig lehet segitenünk. Itt egyedül az időnek mindenekre kiható keze segíthet csupán. Türelemmel kell ezért várunk azon időpont bekövetkeztét, midőn szorosabb értelemben vett polgári társadalmunk oda erősödik, hogy az állandóan letelepült iparos osztály képes lesz ez egyesület anyagi alapját biztosítani. Magam részemről óhajtottam volna, ha a kisebb állásu tisztviselőkkel kapcsolatban lehet vala oly erőtkét létesíteni ez idő szerint is, amely fölmentett volna mindnyájunkat, a kik ez egyesület fönnmaradását, mint közszükség kielégítését óhajtuk, egy jobb jövő várásától. Azonban az ez irányban táplált remény is csak olyan hiu álom, amely valósággá a jelenben

T Á R C Z A.

Bánffy Dezső báró és a tanügyi közgazgatás. *)

A név, melyet e cikk czimeül használtam, programot jelent! Egybefoglalja egymagában a szabadelvű haladás, a magyar nemzeti állameszme, a kormányzati erő és erély, a személyes szeretetreméltség, a férfiu határozottság, a feltétlen megbízhatóság, az elvi álláspont hűséges és kitartó védője és harczoa, az igaznak elismert meggyőződéshez való szívós ragaszkodás, a mások véleményének tiszteltben tartása, a tévedéseknek érvek által iparkodó helyreigazítása, a kultura és anyagi jólétnek a haza fölvirágoztatására irányzott előmozdítása fogalmát. Egy szóval: e cikk czimeül használt név viselője hazánk azon providentialis férfiai közé tartozik, kik — sokszor félreismerve, mellőzve, gyanúsítva, kicsinyítve — önerejükkel küzdötték tel magukat azon polczra, melyet a közéletben elfoglalni hivatottak, hogy végre fényben, dicsőségben tündököljenek követendő példák gyanánt honfitársaik előtt!

Midőn tehát Bánffy báróról akarok írni, úgy a mint őt közvetlen érintkezésből ismerem; nem tudom, hogy egy rövidke cikk szük keretében, egész lénye melyik oldaláról ismeressem? általános emberi és hazafiúi szempontok magaslátáról a legkisebb, legjelentéktelenebbnek látszó részlet aprólékoságáig melyik momentumot ragadjam ki közlésre méltó gyanánt?

Arról irjak-e, hogy semmiből közlekedési vonalat emeltetett Kolozsvártól Beszterczéig, Zilahig? hogy Deesen sivár pusztaságon párjukat ritkító gyönyörű sétatereket teremtett? hogy szövőgyárat, nyomdát, gazdasági kiállitást, színházat stb. létesített?

*) Mutatvány Rill József kir. tanfelügyelő „Egyházpolitika a tanügy terén” cz. művéből.

Azt mondjam-e el, hogy mint egyházkerületi főgondnok mily virágzásra emelte egyházát? hogy annak anyagi erejét mint növelte? hogy a kerületi gyűléseken mily páratlan körültekintéssel elnökölt?

Azt fejtegessem-e, hogy a főispán, a mágmás, a főgondnok, az országos hírv államférfiu, elemi iskolai gondnoksági elnöki minőségében mily tapintattal s odaadással vezette az iskolai helyi hatóságai tárgyalásokat? mily ritka tisztességtudással írta meg telettes iskolai hatóságához, a kir. tanfelügyelőhöz jelentéseit? mily mintaszerű pontossággal terjesztette fel a kir. tanfelügyelőhöz jóváhagyás és megerősítés végett az iskolaszéki jegyzőkönyveket? mily minutiozus lelkiismeretességgel ügyelt arra, hogy meg nem erősített iskolaszéki határozatok végre ne hajtassanak? mily szigorral őrködött a fölött, hogy az áll. iskola és a tanító által a nép vallásos érzülete meg ne sértesék, proselyta-csinálási intenciók ne érvényesüljenek?

Arról mondjam-e el tapasztalataimat, hogy alig alkotta meg Magyarország törvényhozó testülete a kisednevelési törvényt, ő volt szerte e hazán az első honpolgár, a ki birtokán kiseddóvódai célra alkalmas telket és saját költségén átalakított házat ajánlott fel, melybe az állam kormány legott kiseddóvónót is állított be?

Az képezze-e fejtegetésem tárgyát, hogy mint emelte mindenütt, a hol működött, a társadalmi életet? mint alkotott nem magyar elemek között magyar kaszinót? mint általánosította a társadalmi és hivatalos téren a haza nyelvének használatát a nélkül, hogy a nemzetiségek érdekeit sértette volna? mint fékezte meg a haza ellenségeit? mint szolgált a magyar állameszme elvének a közélet terén a szabadelvű haladás érdekében? mint tudta maga köré gyűjteni a vele egy irányban haladó munkatársait? mint volt képes érdemes emberek személyi aspiratioit kielégítve, ezeket nagy hazafias céljainak elérésére igénybe venni?

Azt emeljem-e ki, hogy mikor egy előfordult esetből kitolyólag, egyik egyházi főhatóság az 1876. évi 28. t. cikk ellenére a felekezeti iskolaszékeket egyházi szervezetbe tartozóknak reclamálta s e miatt illetékes helyen kapkodás és tájékoztatlanóság volt észlelhető: Bánffy érvelése alapján lett kimondva, hogy „a felekezeti iskolaszék nem egyházi, hanem polgári hatóság?” hogy így tehát a kiforgatott „országos iskolai szervezet” ismét létesült?

Arról tárgyaljak-e, hogy a vármegyei önkormányzati elv tiszteletben tartása mellett főispán korában az adminisztrációt állami szempontból alkotta meg? hogy a közgazgatási bizottságot az államotitási elv által követelt valóságos „vármegyei tanács”-osá szervezte? hogy ez intézmény rossz híré megszűntette? hogy a kormányzata alatt állott vármegyék joggal voltak „minta-vármegyék”-nek nevezhetők?

Vagy regisztráljam-e, hogy a határvidéki erdők kérdését kormánybiztosi minőségében az ország szempontjából közmegelegedésre oldotta meg? hogy igazságossága és tapintatossága által az „egyház szabadsága” czime alatt folytatott nemzetiségi igaztásoknak utját vágta?

Nem tudom, hogy a szép és nagy alkotásoknak tömkelegében hova irányítsam figyelmemet, midőn Bánffy működését veszem szemügyre. Azt hiszem azonban, hogy most — az állami adminisztráció behozatalának közeli felőstéjén — megismertetem azt a „megyei tanács”-nak is beillő közgazgatási bizottsági szervezetet és munkálkodást, melyet a mostani kormányelnök teremtett — főispán korában.

Bánffy báró az 1876. évi 6. t. cz és a vármegyék egyesítéséről szóló törvények megalkotása és Kővárvidéki kapitánysága után lett Szolnok-Doboka vármegye főispánja. A megyei adminisztrációt nem ismerte, mert vármegyei hivatalnok előzőleg nem volt. Így tehát elfogulatlanul, — menten a megyei adminisztráció avitikus traditióitól — nyúlhatott a me-

legalább nem válhatik. Es pedig azért, mert dacára annak, hogy unos-untalan szeretjük hangoztatni, hogy demokraták vagyunk, a tények azt igazolják, hogy ez csak üres frázis ajkainkon, míg valójában mindannyian *urak* vagyunk, mert nagyon is érezzük és éreztetjük, hogy azoknak születtünk. Innen ered a rangkülönbségnek az az egymásba olvadó és észrevehetetlen árnyalata, amelyről maga a társadalmi élet mit sem tud, de azért annak nyilvánulása minden lépten-nyomon észlelhető. Ez a rangoskodás áll útjában annak is, hogy a mi egyesületünk már a jelenben életerős legyen. Egyedüli orvosszer azért az első akadálylyal szemben csak az lehet, ha az innen eredő ellentéteket érintkezésünk folytán kisebbiteni elenyésztetni törekszünk, ha kevesen is, de erőnket egybeforrasztva olyan irányt jelölünk, amely idővel egyesületünk egészségesebb fejlődésének útját fogja biztosítani.

A másik akadály gyökeres gyógymódot és orvoslást kíván. Meggyőződéseim szerint az egyesület kebelébe csak oly tagokat kell felvenni, akikben van erkölcsi érzék is arra, hogy az egyesület méltóságát kötelességeik pontos teljesítésével növelni képesek. Meglehet, hogy e gyógymód apasztani fogja tagjaink számát, meglehet, hogy egyelőre nagyobb mértékben is, de meg vagyok győződve arról, hogy ez uton a megmaradó és belépő tagokban előnyösen fog emelkedni az önbecs érzete, mely nélkül egyetlen egyesület tekintélye sem védhető meg a visszaeséstől. A tagok felvételénél mihelyt nagyobb szigorot alkalmazunk, ennek tapasztalata nagymértékben fog ösztönzésül szolgálni arra, hogy a belépni akarók erkölcsi érzéke nemesebb fejlődést vegyen, ami egyedül biztos alapja az egyéni jellem nemesebb fejlődésének is. Ilyen erkölcsi érzékkel nem bíró egyén nem méltó arra, hogy egyesületünk kötelékébe fölvétessék, annival inkább, mert nincsen olyan dolgozni bármily kis mértékben is szerető ember, aki azt a csekély tagsági díját, melyet tagjainknak fizetniük kell, megfizetni képes nem volna, ha erre van benne akarat.

Hogy egyesületünk anyagi és erkölcsi tekintetben legelemibb alapját jövőre biztosíthassuk az elmondottaknak felhozását és komolyabb figyelembe vételét szükségesnek tartottam; annival inkább, mert az a tény, hogy egyesületünk ez ideig is képes volt fejlődni és évről évre jobb hírnevet biztosítani magának, be kell vallanunk, nem tagjaink kötelezettségeinek pontos teljesítésén alapszik. Arra

a magaslatra, amelyen ma egyesületünk áll, ezt nem a tagok egyéni áldozatkészsége, összetartása és kötelességérzete emelte, hanem: *a dal hatalma*. Ha daloskörünk nem lett volna, régen megszűntünk volna létezni; ha daloskörünk megszűnik, egyesületünk is elveszti életképességét. Sajnos, hogy ki kell mondanom, de az igazság ez. Épen ezért kötelességemnek ismerem hálás elismeréssel adózni daloskörünk azon vezetőinek, akik azt ez ideig fenntartva annak jóhírnevét megszilárdítani közremunkáltak.

Igy állván a dolog, igen természetes, ha most, midőn egy ujabban tova tűnt év után, egyesületünk egy évi munkássága, élete fölött szemlét tartani gyülekeztünk össze, egyuttal mélyebb pillantást vetve a jövőbe, komolyabb megfontolás tárgyává tesszük, hogy minő kötelezettség vár reánk a jövőben?

Nem akarok én részletekbe bocsátkozni. A részletkérdések megvitatása, azoknak eldöntése azon választmánynak leendő kötelessége, a melynek tagjait a jelen közgyűlés bizalma fogja elhívni. Az én célom csak az, hogy egy lefolyt év tapasztalataiból kötelességszerűen kijelöljem az irányt, melyet legtisztább meggyőződéseim szerint egyedül tartok a kitűzött cél szempontjából követendőnek. Ez irány kétfelé vezélre ugyan, de egy és ugyanazon cél elérésére ösztönzi egyetértő és vállaltatott törekvéseinket.

Oda kell törekednünk ugyanis, hogy

1. megvessük egyesületünk anyagi alapját;
2. és hogy neveljük annak erkölcsi jóhírnevét. E két tényező közül bármelyik hiányozék is, egyesületünk fönnállása veszélyeztetve van. Legfőbb jövőre irányuló törekvésünk kell, hogy legyen azért az anyagi és erkölcsi erőgyűjtés. Anyagi erőnket gyarapíthatjuk ujabban rendes, pártoló, sőt alapító tagok gyűjtése által. Az a meleg érdeklődés, melyet értelmiségünk köréből a közelebbi időkben egyesületünk nyilvános működésével szemben jóleső örömmel tapasztaltunk, fölbátorít azon alapos föltevésre, hogy az, ha kellő módon lesz megtalálva egyesületünk részéről anyagi támogatását megtagadni nem fogja. Erkölcsi ereje pedig egyesületünknek csak is úgy és akkor fog növekedni, ha minden egyes tagja annak oda fog törekedni, hogy első sorban önmagának növelje erkölcsi értékét, erkölcsi erejének fejlesztése által. Ha a kölcsönhatás valahol képes üdvös eredményeket idézni elő, az egyesületi életben annak becsét eléggé méltányol-

nunk soha nem lehet. Az egyesületi élet a szélesebb körű társadalom képét tükrözve vissza, annak egyenlősítő hatása az egyesekre kétségtelen. Amint a valódi erő csak a társadalomban érvényesülhet igazán s valamint a képzelte nagyság is csak itt száll le a valóság színvonalára, úgy az egyesületi életben is mindenki talál alkalomra, melyben a helyes irányu fejlődés útjára tereltetve — az önbírálat és az önképzés által magát valóban hasznos tagjává képezze a társadalomnak. Az egyesületi élet jogosultsága igazi alapjában ebben áll.

Ilyen módon fejleszthetjük egyesületünket a már jelzett mindkét irányban belsőleg. A másik mód egyesületünknek külső szereplése. E külső szereplés sajnosan kell ismételnem, ez idő szerint még egyedül daloskörünk fenntartásával lehetséges úgy, hogy egyesületünket kitűzött céljához mindkét irányban közelebb vigye. Az a magaslat, hova daloskörünk a közelebbi időkben, de különösen a múlt évben emelkedett, valóban jogos várakozást, édes reményeket kelthet bennünk a jövő iránt. Azonban nem szabad a látszat után itélnünk. Az élet valóságát nem a szinpadon, hanem a színpad mögött tárul a figyelmes szemlélő elé. Minő küzdelem, mekkora erőfeszítés volt szükséges ahhoz, amíg daloskörünk a nyilvánosság elé léphetett! Nem akarok én itt a tagok érdeméből semmit sem levonni, de kötelességet teljesítek, ha kijelentem, hogy az elért siker dicsőségéből az oroszlan rész, annak vezetőjét illeti meg, aki valóban testet és lelket ölt munkát végzett mindannyiszor, valahányszor daloskörünknek szerepeltetnie kellett. Miért? Mert a daloskör tagjai folyton változtak, mert akik állandó tagok voltak is a gyakori órákon nem jelentek meg kellő pontossággal. Értsük meg azért, hogy egyesületünk jövője daloskörünk tagjainak és a daloskör vezetőjének kezébe, kezébe van letéve. E daloskör az a szépen fejlődő csira, mely egykor egyesületünk terebélyes előfájává fogja kinőni magát. Azért elsősorban daloskörünk jelenlegi és leendő tagjaihoz szólok: vegyék szívükre első sorban ők az elmondottakat és a beállott új évvel a kitűzött cél iránt táplált nemes lelkesültséggel, kitartó erővel és önmegtagadó buzgósággal ragadják föl azt a lobogót, mely alatt egyesületünk jövődjét akarja kiküzdeni, mert annak becsülete, eddig kivívott jóhírneve kezökbe van letéve!

Magam nagyon szeretném, ha teljes erővel léphetnék mindazon czélok szolgálatába, hova ez ideig a bizalom elhívot és a kötelesség-

gyei reform-munkába; és csakis így teremthette meg azt az országos hírvé vált vármegyei közigazgatási apparátust, mely távozása után is irányítja még az utódokat.

Első dolga volt, valamennyi közhivatalt a vármegye székhelyén összpontosítani s azokat a székházban elhelyezni. A főispánságot dignitásnak nem tekintve: azt a vármegye első hivatala gyanánt szervezte. Ehhez képest, érintetlenül hagyva a vármegye önkormányzati jogkörébe tartozó ügyeket a megye fejének: az alispánnak, hatósága alatt: mindenek előtt berendezte a két szobából álló főispáni irodát, mellettük helyiségeket jelölve ki a titkárnak és — a közig. bizottsági irodatisztnek, ki az ígtatót, irattárt — szakok szerént felosztva — kezelte s a szakelődóknak a ressortminisztereik ügykörébe tartozó teendőkben rendelkezésre állott, utasításait szerént végezve teendőit; — de úgy, hogy mindenekben a munkálkodás és irányítás szálai a főispán kezében összpontosultak, ki az e bizottsághoz érkező ügydarabokat praesentálta és a szakelődók között kiosztatta. — A nem ígtatott ügydarabot ülésileg, vagy elnökileg tárgyalni nem lehetett. — A bizottsági működésre nézve ügyrendet készített, mely bámulatra méltó körülményekről tesz tanúságot. — A szakelődóknak kiosztott ügydarabokról a bizottsági irodatiszt kimutatást készített és azt az ülést megelőzőleg a főispánnak bemutatta. Ez képezte alapját s napirendjét a közig. bizottság gyűléseinek.

A gyűlés előtti napon minden szakelődó a gyűlési tárgysorozatba felvett ügyeket ismertette a főispánnal; ezek a történt megbeszélés és megállapodás után kerültek a plenum elé. Így az az eset sohasem fordulhatott elő, hogy valamely szakelődó javaslat az elnöki székéből eshetett volna kifogás alá, sőt azzal az elnök magát annyira azonosította, hogy azt minden támadás ellen védte a szakelődói védelmet támogatta.

De érvényesült a közig. bizottságban — a megyei önállóság subtilis dődelgetése mellett — az állami tekintély is; még pedig úgy, hogy a tanácskozási terem zöld asztala közepén — egy háromszög alak-

jában kinyuló helyen — az elnöklő főispán foglalt helyet, maga előtt tartván a napirendet képező előadványok kimutatását; mellette jobbról és balról a köztörvényhatósági közgyűlés által választott 10 bizottsági tag, átellenében az alispán ült, ki mellett balról a pénzügyigazgató, tantelügyelő, államépítészeti főnök, gazdasági tudósító és a királyi ügyész, jobbról a vármegye főjegyzője, főorvosa, árvaszéki elnöke, a tisztí ügyész és két-három alispáni ügykörben referáló aljegyző foglaltak helyet. Az előadmányok sorát az alispán nyitotta meg; utána következtek a ressortminiszteri tárczák ügyköreit képviselő kir. hivatalnokok és alispáni ügykörben referáló vármegyei tisztviselők azon sorrendben, a melyet a vármegye alispánja balján és jobbján elfoglaltak. — Ülészékben, vagy ülés végén a főispán minden előadmányt hitelesített, mely a signálás után jegyzőkönyvbe foglalható s kiadható volt. A jegyző csupán az előadvány kihirdetett ígtatói számát jegyezte a tárgy érintése nélkül, mert maga az előadmány képezte a jegyzőkönyv szövegét. — Egyszóval: a Bánffy-szervezte közigazgatási bizottság alig-alig különbözött végeredményében attól a „megyei tanács“-tól, melyet az állami közigazgatás behozatalával contemplálnak. A kiadványokat a főispán és a vármegyei főjegyző irták alá.

Igy hozta összhangzásba Bánffy a sokaktól ócsárolt, elítélt, kisebbitett közigazg. bizottság által a parlamentarizmus központi felelős kormányrendszerét a vármegyei önkormányzat számára biztosított jogokkal; így létesített a vármegye területén végrehajtó közeget, melyben a miniszteri felölösség is, meg a szakértelem is érvényre juthatott. Jobb közvetítőt a cenztrális kormányzat részére az adott viszonyok közt alkotni nem lehetett. Azért az intézmény, minthogy a fejlődés képességét a „vármegyei tanács“ életbeléptetésére magában foglalja, genialis alkotásnak nevezhető — helyes szervezetben, mit az is bizonyít, hogy pl. Nyitrában a referens az elnök mellett foglalva helyet, alkalmat ad a főispánnak az előadmányt „stante sessione“ kiadásra signálni, vagy hogy Torontálban — mintha már meg volna a „vármegyei

tanács“, a kiadványt (pl. egy tanítói díjlevelet) a főispán megerősíti, a kir. tanfelügyelő ellenjegyzí s a vármegye főjegyzője kiadványozza — aláírásával.

Ha valamely főispán már a közig. bizottsággal mutathatja meg, mint lehet általa szolgálni a parlamentarizmus központi kormányzat elvét s a magyar állameszmét; akkor senki sem fog csodálkozni azon, hogy ünnepélyes alkalmakkor — teszem a király születése napján vagy Szent-István ünnepén Bánffy főispán vezetése alatt minden hivatal templomoz, ez után a piac közepén a közös hadsereg és a honvédség defilíroz el a főispán előtt, ki az összes hivatalnokok élén áll s miután ez megtörtént, minden hivatal — a főnök vezetése alatt — tiszteleg a főispánnal, mint az összkormány képviselőjénél és a vármegye kormányzatával megbízott első hivatalnoknál. Nem marad el itt sem egyház, sem katonaság, sem törvényszék, sem vármegye közönsége, sem más hivatal s mind-egyik a tisztelegés végén arra kéri a főispánt, hogy a magyar király trónjának számolyánál tegye le a tisztelegők hódolatát! Kell-e ennél szebb érvényesülés az alkotmányos királyság eszméje részére?

Ebből aztán sokan Bánffy ellenei közül az erőszakoskodás, a basáskodás, a személy előtérbe tolása „vétségét“ akarták kiolvasni! Am legyen! De ez a magyar állameszme érvényesítésére szükséges; valamint szükséges az is a helyes közigazgatásban, hogy ne reábeszéléssel, kunyorálással, capacitálással történjenek az intézkedések; hanem legyenek azok szoros meghagyások, erélyes parancsolatok, a melyek azonban egyuttal segítenek is, a szellemi s anyagi jólétet is előmozdítják.

Bánffy egész lényét visszatükrözik azon szavak, melyeket egy ízben hozzám intézett, midőn elmondta, hogy az ő falujában nem sokára hivatalos dolog lesz. Ezt felelte: „Örvendeni fogok látogatásának, mert, kérem, hozzám szállani illik, szokás, muszáj!“

Ez Magyarország kormányelnöke! — Hogy azzá lett, ezért nem neki, hanem az országnak kell szerencsét kívánni!

Kormányta tartós, életrevaló, sikeres, komoly, körültekintő és eredményes lesz!

ért ez ideig ott tart, de nem tehetem ezt. Az erőmegosztás örök törvény szerint a kötelességek betöltésében feltétlenül hiányosságokat kell, hogy feltüntessen. Fogyatékos, tudom, érzem az én kötelességteljesítem is, épen azért szívesen félre állok ott és akkor, ahol és a mikor teljesebb pihentebb erő kész munkára vetni kezét. Épen ezért tisztelt Közgyűlés! ha arról győződtek meg, hogy újabb erő nyerésével egyesületünk biztosabb módon fog célja felé haladni, kötelességemnek érzem helyemet, újabb és teljesebb erőnek készséggel átengedni.

Az elmondottakat és egyesületünk szép jövőre hivatott lobogóját szíves figyelmükbe, lelkes támogatásukba ajánlva, közgyűlésünket ezennel megnyitom.

POLITIKAI SZEMLE.

A közigazgatás államosítása és a szászok. A szászneppárt mindkét árnyalatának erdélyi közlönyei — a „zöldek” és nem zöldek — egyaránt megtámadták Fluger Károly besztercei képviselőt, a közigazgatás államosítása mellett a képviselőházban tartott és lapunk mult számában egész terjedelmében közölt beszéde miatt, s egyhanguan siettek tiltakozni az ellen, mintha Flugernek a közigazgatás államosítása érdekében hangoztatott nyilatkozatai azonosak volnának az erdélyi szászoknak a reformmal szemben elfoglalt álláspontjával. Enyilatkozatok a „Budapesti Tagblatt” élénk fantáziáját odáig tüzelték, hogy a szász képviselőknek, a kormánypártból való kilépését legalább mint eshetőséget megajánolta. Hogy az erdélyi szász közönség miképp gondolkozik Fluger Károly legutóbbi beszédéről és a közigazgatás reformjáról, nem tudjuk, nem keressük; e helyett azonban konstatálunk két tényt, a mely egyszerűs mind élénk világosságot vet az erdélyi szász lapoknak a Fluger beszédjével szemben elfoglalt álláspontja helyességére is. Az egyik, hogy a szász képviselők gróf Szapáry miniszterelnöksége ideje alatt 1891-ben testületileg léptek be a szabadelvűpártba, azon Szapáry miniszterelnöksége alatt, a kinek a politikai programja köztudomásúlag első sorban a közigazgatás államosítására irányult. E szerint a szász képviselők összesége a parlamentarizmus törvényei szerint szükségképen a közigazgatás államosítása mellett foglalt állást. A másik pedig: hogy annak az erdélyi szász választó közönségnek, melynek nevében a szász lapok most beszélnek, nemcsak képviselőinek a közigazgatási reformot első sorban megvalósítani óhajtó szabadelvűpártba való belépése után, hanem ezenfelül még az 1892-iki általános képviselő választások alkalmával is, midőn a kormány programjának első pontját hasonlóképpen a reform képezte: bő alkalma lett volna a közigazgatás államosítása ellen nyilatkozni. A szász képviselők a közigazgatási reformnak, mint kormányprogramnak a hangoztatása mellett léptek választók elé, az alapon választattak meg, s így bírák választóiknak, az egyedül jogosított tényezőnek alkotmányos hozzájárulását a reformhoz. Fluger Károly legutóbbi állásfoglalása tehát a reform mellett csak következetes és logikus volt, míg az erdélyi szász lapok kirohanása és a szász közönségre való hivatkozása pusztán fontoskodó frázis, mely a hivatott tényezők alkotmányosan kifejezett véleményével, egyenes ellentétben áll.

A pápa és a millennium. A vatikáni köröket élénken foglalkoztatja az a törekvés, hogy valami alkalmas formáját találják meg a bécsi nunczius és a magyar kormány között még mindig fennálló feszültség eloszlításának. XIII. Leo pápa ugyanis azt a határozott óhaját fejezte ki Rampolla államtitkárnak, hogy a pápaság méltó fényben és a szuverenitásának megfelelő képviselében vegyen részt a magyar nemzet millenniumi ünnepségein. Ez lenne az első alkalom a Patrimonium Petri elvesztése óta, hogy a pápaság kilépne politikai félrevonultságából, hogy így mint nemzetközi hatalmasság jelennék meg a magyar fővárosba érkezendő külföldi fejedelmek társaságában. Nehézséget e terv kivitelében csakis Agliardi személye okoz. Bármi történet is a nunczius javára, a Bécsben is, Budapestben is megindított kibékítési mozgalmat illetőleg, — az iránt se Bécsben se a Vatikánban nincsenek csalódásban, hogy Agliardi szereplése a magyar millenniumon a priori ki van zárva. Nem egyezne meg ez a pápa érzelmeivel és intenciójával sem. A vatikáni politika nem követheti el azt a hibát, hogy úgy egész nemzetet dicsőségének és örömének ünnepén érzelmeiben megsértse. Az a terv merült föl, hogy ha Agliardi eltávozását május haváig be nem követhetnék, — a pápa külön követet küld Magyarországra, hogy a millennium ünnepi pompáiban XIII. Leo pápa személyét képviselje.

A román kulturliga szakít az erdélyi-részi nemzeti bizottsággal. A román kulturliga végrehajtó bizottsága a magyarországi oláh nemzeti párt kebelében dúló viszálylyal foglalkozva, — hosszabb vita után, melyben a választmány némely tagja igen hevesen kikelt a kormánynak a kérdésben tanúsított magatartása ellen, mások meg határozottan rossztalták az erdélyi bizottság kebelében legutóbb előfordult torzsalkodásokat, — a választmány kijelentette, hogy az erdélyi-részi nemzeti bizottság ügyeibe

ezentul nem akar beavatkozni, a viszálykodás megszüntetésére sem akar lépéseket tenni s a maga részéről a nemzeti komitéval való minden további viszonyt megszakít, — a míg el nem lesznek háritva az utóbbi időben felmerült egyenetlenkedések okai.

KÜLÖNFÉLÉK.

Isteni tisztelet fog tartatni folyó évi február hó 2-án d. e. fél 10 órakor a helybeli ev. ref. templomban.

A „Tanügyi Értesítő” 4-ik számát fölkapunk mai számával veszik előfizetőink. Fölhalmozódott közlenivalóink szükségessé tették, hogy egy fél ivvel meg bővitve adjuk ezt a számot. A lapra fordítható költségeink azonban a hasonló rendkívüli kiadásokat nem engedik meg s ez okból nem rajtunk mulik, hogy ilyen mellékletekkel gyakrabban is gazdagabbá tegyük e lapot.

Azon iskolai hatóságokat, melyek lapunkra az előfizetést csupán bejelentették, figyelmeztetjük, hogy a „Tanügyi Értesítő” csak az előfizetési összeg bekioldása után küldhetjük meg; a részükre szükséges lapszámokat a jelzett előfizetésig fönntartottuk.

Iparosok közgyűlése. A helybeli magyar iparos-egyesület évi rendes közgyűlése f. hó 26-án d. u. 3 órakor tartott meg a tagok igen szép érdeklődése mellett az egyesület helyiségében. Örömmel jegyezzük meg azt a körülményt, hogy a helyiség a folyton népesedő egyesület céljaira szűkebbnek bizonyul. — Még örvendetesebb az a fokozódó érdeklődés, mely a tagok részéről az egyesület ügyei iránt tapasztalható, s az a helyes irányu szellem, mely a testület erkölcsi céljaihoz illő komolysággal, kölcsönös tisztelettel, békés egyetértéssel és rendszeretettel fűzi össze a tagokat. Ezen komolyságról tett tanúságot a most lefolyt közgyűlés is, melyen az egyesületet pártoló intelligens elemekből is számosan vettek részt.

A gyűlés *Balázs József* egyesületi elnök megnyitójával vette kezdetét, melyet lapunk élén egész terjedelmében közlünk. A tagok élénk figyelmé, megújuló tetszése és végül hatalmas éljenzése kísérté és jutalmazta e hatásos megnyitóbeszédet, valamint a gondosan egybeállított titkári jelentést is, melyet *Tachauer Adolf* szerkesztett s olvasott fel és a melyet lapunk jövő számában fogunk közölni.

A titkári jelentés után a pénztár, könyv- és leltármegvizsgálásáról szóló jelentések olvastattak fel s mindezek teljesen rendben találtatván: *Kovács Károly* egyesületi pénztárosnak, továbbá *Gáll Lajos* könyvtárosnak a buzgó, pontos és díjtalan működésért jegyzőkönyvi elismerés és köszönet nyilvánított.

A pénztári állapot köréből főlemlítjük, hogy az évi bevétel tett 989 frt 74 krt, melyben a dalköri estélyek jövedelme 448 frt 66 kr. tekintélyes összeggel szerepel, míg tagsági díjakból 340 frt 20 kr. tolt be. A többi jövedelmet a teke- és kártya-játék után befolyt összegek s adományok képezik. A kiadás 883 frt 26 krra rug s így a pénztári maradék 106 frt 48 krt tesz. Az egyesület alaptőkéi takarékpénztárban vannak elhelyezve s az év folytán jelentékenyen növekedtek.

A költségvetés előterjesztése és elfogadása után az indítványok rendjén *Kovács József* jelentette be a gyűlésnek, hogy a dalköri alaptól megtakarított 10 frtot a zászlóalpra ajánlja föl a daloskör, mely adomány köszönettel a megjelölt célra helyeztetett el.

Végül a tisztújítás ejtetett meg a következőkben:

Az elnöki állás ez alkalommal nem került betöltés alá, mivel ezen tisztség az alapszabályok értelmében csak 3 évenként újítottatik meg.

Az évenként változó állásokra a következők nyertek egyhangu választás után bizalmat:

Alelnök lett: *Stolzenberg Frigyes*, titkár: *Sebestyén József*, jegyző: *Svitzer Ignác*, pénztáros: *Kovács Károly*, könyvtáros: *Bartha Árpád*, karvezető: *Benedek János*, gazda: *Székelly Sándor*.

Választmányi tagok lettek: *Barkassy József*, *Kellner Ignác*, *Mihály Gábor*, *Tachauer Adolf*, *Tar Károly*, *Gáll Lajos*, *Székelly Károly*, *Takács Albert*, *Kovács József*, *Magyari Sándor*, *ifj. Stolzenberg Frigyes*, *Varga Péter*.

Póttagok: *Dadai Mór*, *Bodor Árpád* és *Király József*.

Az új tisztikar nevében az elnök mondott köszönetet a gyűlésnek s újból lelkükre kötö az egyesület érdekeit; buzgóságra, pontosságra és komoly kötelességtudatra kéri úgy a daloskör, mint általában az egyesület tagjait s mai megjelenésükben nyilvánított szép érdeklődésük iránt köszönetét fejezván ki: a közgyűlést befejezettnek nyilvánította.

Midőn ezen derék egyesület működése iránt és a lelkes vezetők önzetlen fáradozásaival szemben a magunk részéről is őszinte elismerésünket nyilvánítottuk: annak érdekeit s jövőjét a hazafias társadalmi körök jóakaratu támogatásába melegen ajánljuk.

Szabadságolás. A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr *Bartha Róza* besztercei állami iskolai tanítónő részére betegség okán 2 havi szabadság időt engedélyezett.

Alia sarol elmozdított tanító. A vallás és köz. m. kir. miniszter *Kapisinszky Ervin* ó-radnai áll. el. isk. tanítót a közig. bizottság fegyelmi határozata alapján állásáról végleg elmozdította. Az ily módon megüresedett állásra pályázat van hirdetve, a kérvények beadásának határideje február hó 15-ike.

Tűzvész. E hó 28-án reggeli 6 órakor a budai utczában tűz volt; egy ház és mellék épületei égtek

le. A tűz úgy keletkezett, hogy 27-én este 10 órakor ugyanazon házban kéménytűz volt, a melyet azonban eloltottak, de úgy látszik nem teljesen, mert a tűz ismét kiütött s az egész épületet elhamvasztotta. A nagy hideg miatt vízhiány volt, a mely körülmény az oltást nagyon akadályozta.

Városi kölcsön. A belügyminiszter megengedte, hogy Beszterce város a tervezett kaszánya építkezésekre 530.000 frt kölcsönt vehessen fel.

Kolera kórház. Ne tessék megijedni nincs járvány! Beszterce város egy építendő kolera kórház céljaira *Wagner Károlinától* 6500 frtért a baromvásár téren telket vásárolt. Bár soha se lenne szükség reá.

Még egy egyesület. A helybeli ág. ev. templom, naponta látjuk, renoválást igényel. Hogy e költséges munka teljesíthető legyen a nevezett egyház „templom fenntartó egyesületet” alakított e hó 26-án tartott gyűlésében. Az egyesület pártoló tagjai, mint az alapszabályokból kitűnik más felekezetbeliek is lehetnek.

Meghívó. A deési iparos ifjak önképzőköre saját egyleti pénztára javára folyó 1896. évi február 2-án (vasárnap), Deésen, az Angol szálló helyiségében táncozzal végződő zártkörű dalestélyt rendez.

Belépti díj: Személyjegy 1 forint. Három tagból álló családjegy 2 forint. Karzati I. sor 1 frt, II. sor 50 kr. Az estélyen Bani és Körösi ismert népzene-kara fog játszani. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak. Jegyek előre válthatók: t. Gőczy Károly úr üzletében. A kik tévedésből meghívót nem kapnak, szintén ott jegyeztethetik fel neveiket. Kezdeté pont 8 órakor.

Műsor. 1. „Király-Hymnusz.” Szövegét és dalmát írta: Gyarmathy Miklós. Négyes férfikarra alkalmazta: Káldy Gyula. Énekli: az egylet dalosztálya. 2. „Téli zöld.” Virágregre. Tompától. Szavalja: Katona Mariska kisasszony. 3. Czimbalom solo népzene kísérettel. Játsza: Diczenty Ernőné úrnő. 4. Álom-ébredés. Keringő. Énekli: Koblisegh Emilné úrnő. Zongorán kíséri: Gerstmann Ödön úr. 5. „Magyar népdalok.” Zongorán játsza: Guoth Zoltán úr. 6. Szavalt (magánjelenet). Előadja: Kohn Miksáné úrnő. 7. „Hegedű solo.” Népzene kísérettel. Előadja: Donát József úr. „Népdalegyveleg” férfikar. Énekli: az egylet dalosztálya. A műsor lejtárával: tánc kezdete.

Rendőri hírek. Új rendőr kapitányunk *Gyürk Zsigmond* úr úgy észleljük erős kézzel óhajtja nem épen könnyű hivatalos teendőit teljesíteni. A napokban két igazán helyes rendeletet bocsátott ki. Az első arról intézkedik, hogy többet nem szabad a vasuti pályatestre menni és ott várni be a vonat érkezését. A második pedig szigorúan megtiltja este 10 óra előtt a mosogatóviznek, szappanlének stb. a csatornába öntését. Intézkedik továbbá, hogy a szemét gyűjtésre minden udvaron ládák, vagy hordók alkalmaztassanak.

Szegények statisztikája. A helybeli szegények házában a mult évben 29 egyén és pedig 14 férfi és 15 nő nyert elhelyezést.

Ajándékozás. Kis Amália a helybeli magyar iparosok önképző egyesületének két értékes könyvet ajándékozott, miért ez uton fejezi ki köszönetét az egyesület választmányára.

Igaz-e? hogy a helybeli ág. ev. polg. leányiskolában olyan *fősvényen* fűtik a tantermeket, hogy a professzor urak maguk is csak föltett sapkában és téli kabátban tudják át-dideregni az órákat, s hogy ezen körülmény miatt számos szülő a melegebb idők beálltáig nem is küldi oda a gyermekét?

Tömeges házasságok. Panaszokdunk ugyan az idők nehéz járása felett, de azért a családalapítási kedv nem szünetel. A helybeli hirdetési tábla nem volt elég, 2-öt kellett alkalmazni, hogy a hymen hírek közölhetők legyenek.

Ezer tanfőrlu és tanítónő fénynyomatu arczképe jelent eddigelé meg a „Magyar tanfőrluak és tanítónők ezredéves albumában”, a szerkesztőség tehát nemcsak elérte, hanem tul is haladta a kitűzött célt, ámbár még mindig sok jeles tanerő van felszólítandó. Ez a váratlan mérvű részvétel okozza, hogy a művet 1895 végén nem lehetett befejezni. A szerkesztőség egyelőre ötszáz résztvevőt helyezett kilátásba 1894-ben, mikor a mozgalmat megindította s ma ott áll, hogy igéretét majdnem megháromszorozta. Ennek a tanügyi világban páratlan diszműnek egyetlen tanító asztaláról sem szabad hiányzani s hogy ez lehető legyen, a kiadóhivatal a legmeszebbmenő kedvezményeket nyújtja a 9 frt. előfizetési díj tőrlesztésén most, midőn a második nagy kiadás munkálatai fogtak. A szervezett 5 forintos aiadás iránt nem mutatkozván elegendő érdeklődés, — a 9 forintos nagy kiadás fog ujonnan megjelenni, — ez iránt nagyobb az érdeklődés. A szerkesztőség és kiadóhivatal most már *Nagyváradon* van s még nagyobb méretekből fogott hozzá a mű befejezéséhez. Minden megkeresés *Vadai József* községi tanító, főszerkesztő címére intézendő.

Gazdasági gyűlés. A vármegyei gazdasági egyesület február 2-án d. u. 3 órakor a város háza közgyűlési termében fogja közgyűlést megtartani.

Nyílt pályázat. A besztercei ev. luth. egyház által fentartott középtanoda épületének létesítése egy lépéssel előbb haladt, ugyanis a nevezett egyház presbyteriuma nyílt pályázatot hirdet az építendő gymnasium terveire. Az épület a mint értesülünk a földmives iskola mellett lesz elhelyezve a szükséges tantermek, disz és rajzterem elhelyezésén kívül még torna csarnokot és igazgatói lakást foglaland magában. Építési költségekre 125.000 frt van előirányozva.

A legjobb terv 1200, — a második pedig 800 koronával lesz megjutalmazva.

A szerkesztőség üzenetei.

J. Sch. Besztercze. Miért nem reflektált lapunk a helybeli B. Z. című német lap f. évi 8-ik számában megjelent és lapunkat egy elevenre tapintó közlemény miatt — amint ön ezt épen találóan jegyzi meg — oly szemtelen módon megtámadó szerkesztői üzenetére? — Egyszerűen azért, mert azon elvi alap, a melyen a mi hazafias és a magyar államérdekeket képviselő la punk áll, azon elvi alaptól, melyet a szász sovinsztikus irányú B. Z. képvisel, alapjában véve annyira különbözik, hogy a vita e két lap között már csak ezen okból is eredményre soha sem vezetne s ezért czéltalan is lenne. Másfelől a kérdéses szerkesztői üzenet hangja is olyan, a mely művelt emberek közt meg nem tűrhető s így ezen körülmény is fölment bennünket azon kötelesség alól, hogy ezen éppen modoránál fogva jellemző kirohanásra reflektáljunk.

Cs. L. Segesvár. Tárcaközleményeidet vettük. Kivánságod szerint az irt időben meg fognak jelenni. Baráti szives üdvözlünket, —

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos: Balázs József.

HIRDETÉSEK.

Arlejtési hirdetmény.

A nagy-sármási m. kir. állami telepítvényes birtokhoz tartozó Ovoda helyiségének bekerítésére árlejtés hirdettetik folyó évi Február hó 10-én 11 órára következő feltételek mellett:

1. Készítendő 129 folyóméter lécz kerítés 56 oszloppal. Az oszlopok vastagsága $\frac{15}{14}$, az oszlopok a kincstár által adatnak saját erdejéből levágtatlan és kifaragatlan állapotban, még egyéb szükséges anyagot vállalkozó tartozik adni és pedig léczet, melynek vastagsága $\frac{26}{50}$, rigli tát $\frac{6}{8}$ vastagságot, sodrony szeget, deszkát, megállapított ár folyó méterenként 1 frt 70 kr. összesen 219 frt 30 kr.

A lécz kerítés kétszer bekenendő Kárbolinnal. 2. 344 folyó méter deszka kerítés 150 drb oszloppal ugyan olyan vastagságu mint előbbi, melyet szintén a kincstár ad minden egyéb szükséges anyagot vállalkozó, megállapított egységi ár folyó méterenként 1 frt 10 kr. összesen 597 frt 70 kr.

Vállalkozni akarók felhivatnak, hogy 1896. évi február hó 10-ig 5% bánatpénzzel ellátott ajánlataikat, a telepkezelőséghez nyujtsák be vagy az emlitett napon d. e. 11 órakor Nagy-Sármáson megtartandó nyílt árlejtésen ajánlattétel végett jelenjenek meg.

Nagy-Sármás 1896. január 15-én.
(2—3) Kónya András, telepkezelő.

Legfinomabb petroleum !

A besztercei piacon egyebütt nem kapható.

Több kiállításn kitüntetve!

Besztercze város és a vármegye közönségével tudatom, hogy ez idő szerint csak nálam kapható a legfinomabb

egy kereszt jegyű

amerik. petroleum.

Ilyen minőségű petroleum

a helyi piacon sehol sem található.

Literenként 24 kr. Nagyobb vételnél árendedmény.

Közönséges hazai petroleummal literenként 18 kron szolgálok.

Szives pártfogást kér: 1—3

Keresztes M.

Körégo lámpákban legelőnyösebben használható.

A nagyérdemű közönség szives tudomására adjuk, hogy a vasuti állomás közelében egy

Farakttárt

rendeztünk be, a hol mindennemű deszkát és póstákat raktáron tartunk. Továbbá különösen szives figyelmökbe ajánljuk szel-deszka raktárunkat ugyanott, a hozza szükséges cserefa oszlopokkal, melyek a tavasz kezdetére kerítésekhez szükségeltetnek.

Teljes tisztelettel

Kronenfeldt & Sahling.

MEGHIVÓ.

AZ Ó-RADNAI HITELSZÓVETKEZET

második üzlet évi rendes közgyűlését

1896. évi február hó 16-án délután 2 órakor fogja megtartani az ó-radnai állami iskola helyiségében, melyre a szövetkezet tagjai tisztelettel meghívatakn azon hozzáadással, hogy az elintézett zárszámadás és mérleg az intézet helyiségében bármikor megtekinthető.

Tárgysorozat:

1. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére tagok kiküldése.
2. Az igazgatóság évi jelentése.
3. Az igazgatóság jelentése a nyereség felosztása iránt.
4. A felügyelő-bizottság jelentése s ennek alapján határozat a tiszta nyereség felett, valamint a felmentés iránti intézkedés.
5. Igazgatósági tagok választása.
6. Az igazgatósági és felügyelő-bizottsági tagoknak jövőre tiszteletdíjban leendő részesítése.
7. Indítványok.

Ó-Radnán, 1896. évi január hó 8-án.

As Igazgatóság.

Kimutatás az évi forgalomról.

Sorszám	Tétel-szám	A számla megnevezése	Tartozik		Követel		Vagyon		Teher	
			frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr
1	1	Alaptőke számla	100	—	21600	—			21500	—
2	2	Üzletrészek "	21600	—	17796	16	3808	84		
3	4	Váltó "	47418	46	24752	96	22660	50		
4	5	Váltó kamat "			1355	26			1355	26
5	6	Betét "	9293	52	88715	20			29421	68
6	7	Kötvény "	26752	67	4740	26	22012	41		
7	8	Kötvény kamat "			1330	97			1330	97
8	9	Késedelmi " "			69	61			69	61
9	10	Tartalék alap "			1056	90			1056	90
10	11	Kezelési jutalék "			890	22			890	22
11	12	Költség "	151	76			151	76		
12	13	Postaköltség "	19	59			19	59		
13	14	Felszerelési "	407	27			407	27		
14	15	Jelzálog kamat "			386	53			386	53
15	16	Jelzálog számla.	7925	—	713	70	7211	80		
16	17	Betét kamat számla	819	96			819	96		
17	19	Betét kamat adó számla	32	42			32	42		
18	20	Bélyegilleték számla	32	50			32	50		
19	27	Pénztár számla	85624	30	85685	62	88	68		
20	24	Nyereség 1894			77	75			77	75
21	28	Értékpapír számla	110	—			110	—		
22	29	Erdélyi bank (vizslesz.) számla	21322	56	23947	11			2624	55
23	31	Váltóviszleszámit. kamatszám	241	18			241	18		
24	32	Jótekonyczél számla	6	—			6	—		
25	33	Folyó számla	1000	—			1000	—		
26	34	Folyó számla kamatszám			28	49			28	49
27	36	Királyi adószám	183	89			183	89		
28	37	Sorsjegypénztár számla			32	—			32	—
29	38	Személyzet fizetési számla . . .	41	66			41	66		
			223077	74	223077	74	58772	96	58772	96

Ó-Radna, 1895. évi december hó 31-én.

Reiter Simon s. k. kik. igazg. tag.

Dr. Hunyady Imre s. k. igazg. elnök.

Bodor Gyula s. k. kik. igazg. tag.

Mezábrowszky Ferencz s. k., kik. igazg. tag.

Ezen az 1875. XXXVII. t. cz. 199. §. értelmében elkészített számla alólírottak által a fő- és mellékkönyvekkel minden részeiben összeegyeztetvén, beható vizsgálat után azokkal tökéletesen megegyezőnek találatott.

Jakab Mendel s. k. felügy. bizotts. tag.

Guzmán János s. k. felügy. bizotts. elnök.

Aladies Emil s. k. felügy. bizotts. tag.

Tartozik				Veszteség- és nyereség-számla.				Követel			
Fők. lap		Veszteség		frt	kr.	Fők. lap		Nyereség		frt	kr.
12		Költség számla		151	76	5		Váltókamat számla		1355	26
13		Postaköltség " "		19	59	8		Kötvénykamat " "		1380	97
14		Felszer. (100% leir.) " "		44	81	9		Késed. kamat " "		69	61
17		Betétkamat számla		819	96	11		Kezelési jutalék " "		890	22
19		Betétkamato adó " "		32	42	15		Jelzálog kamat " "		886	53
20		Bélyegilleték " "		32	50	34		Folyó számla		28	49
36		Kir. adó " "		183	89	24		Nyer. számla (1894 évi)		77	75
32		Jótekonyczél " "		6	—	37		Sorsjegy pénz. számla		32	—
31		Váltó viszleszámitol. kamat számla . . .		241	18						
38		Személyzet fiz. számla		41	66						
		Nyereség		2597	06						
				4170	83					4170	83

Ó-Radna, 1895. december hó 31.

Reiter Simon s. k. kik. igazg. tag.

Dr. Hunyady Imre s. k. igazg. elnök.

Bodor Gyula s. k. kik. igazg. tag.

Mezábrowszky Ferencz s. k., kik. ig. tag.

Ezen az 1875. XXXVII. t. cz. 199. §-a értelmében elkészített veszteség- és nyereség-számla alólírottak által a fő- és mellékkönyvekkel minden részében összeegyeztetvén, beható vizsgálat után azokkal tökéletesen megegyezőnek találatott.

Jakab Mendel s. k. felügy. biz. tag.

Guzmán János s. k. felügy. biz. elnök.

Aladies Emil s. k. felügy. biz. tag.

Tartozik				Mérleg-számla.				Követel			
Fők. lap		Vagyon		frt	kr.	Fők. lap		Teher		frt	kr.
2		Üzletrész számla . . .		3808	84	1		Alaptőke számla . .		21500	—
4		Váltó "		22660	50	6		Betét "		29421	68
7		Kötvény "		22012	41	10		Tartalékalap " . .		1055	90
14		Felszerelés "		362	46	29		Erdélyi bank " . .		2624	55
16		Jelzálog "		7211	80			Nyereség "		2697	06
27		Pénztár "		88	68						
28		Értékpapír "		110	—						
33		Folyó "		1000	—						
				57199	19					57199	19

Ó-Radna, 1895. év december 31.

Reiter Simon s. k. kik. igazg. tag

Dr. Hunyady Imre s. k. igazg. elnök

Bodor Gyula s. k. kik. igazg. tag.

Mezábrowszky Ferencz s. k., kik. igazg. tag.

Ezen az 1875. XXXVII. t. cz. 199. §-a értelmében elkészített mérleg-számla alólírottak által a fő- és mellékkönyvekkel minden részében összeegyeztetvén beható vizsgálat után azokkal tökéletesen megegyezőnek találatott.

Jakab Mendel s. k. felügy. biz. tag.

Guzmán János s. k. felügy. biz. elnök

Aladies Emil s. k. felügy. biz. tag.